

Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek

Jaarverslag 2019

Bestuur en Commissies

Tijdens de voorjaarsbijeenkomst werd afscheid genomen van onze voorzitter Jaap Verschoor, van wie de bestuurstermijn van 12 jaar was verstreken. Voor velen in Heemstede is Jaap in de loop der jaren Het Gezicht van onze vereniging geworden. Ook is de uitstraling van de vereniging onder zijn leiding veel professioneler geworden, wat onder meer heeft geleid tot de huidige opzet van ons blad Heerlijkheden, een mooie website, de uitgave van een aantal fraaie boeken en regelmatig overleg met de gemeente (College, raad en ambtenaren) en andere betrokken partijen op het gebied van erfgoed. Jaap blijft echter actief binnen de vereniging, want hij is op verzoek van het bestuur inmiddels voorzitter geworden van de nieuwe Raad van Advies binnen de vereniging.

Door de ALV is Ronald Huigen benoemd als onze nieuwe voorzitter. René Janus werd bestuurslid Karakterbehoud, als opvolger van Kees Wierda die wegens gezondheidsredenen zijn bestuursfunctie moest neerleggen. Alexander Koopman werd in november herbenoemd als penningmeester.

Per 31 december 2019 bestond het bestuur uit Ronald Huigen (voorzitter), Willem Jan Wiebosch (secretaris), Alexander Koopman (penningmeester), Louis Goulmy (Communicatie en Pomphuis), René Janus (Karakterbehoud), Ellen Kerkvliet (HeerlijkHeden) en Gerry Wijers (Evenementen).

Archiefcommissie

Sinds de ingebruikname eind 2017 van het Pomphuis is het HVHB Archief aldaar gehuisvest op de bovenverdieping.

De verhuizing vanuit de voormalige openbare bibliotheek behelsde niet alleen een fysieke -, maar ook een logistieke klus. Dit karwei moest correct gebeuren, opdat geen materialen beschadigd of onvindbaar zouden geraken. Inmiddels heeft alles een plaatsje gevonden.

Aan de inventarisatie en ordening van de collectie van het archief en van de verzameling boeken wordt minstens een dagdeel per week in het Pomphuis door drie vrijwilligers gewerkt. Schenkingen bleven en blijven immers binnenkomen. Deze aanbiedingen werden goed onderzocht, veelal opgenomen, of vonden elders een passende bestemming. De schenkingen zijn zoals gebruikelijk gepubliceerd in de laatste aflevering van het jaar van HeerlijkHeden; voor 2019 is dat in aflevering 182. Niet alleen archiefdocumenten en voorwerpen werden verwelkomd, maar ook een grote kaartenlade is dankbaar aanvaard, naar het HVHB Archief overgebracht en in gebruik genomen.

Regelmatig leverde een nieuw verworven archiefstuk inspiratie en informatie voor een artikel in HeerlijkHeden of resulteerde één en ander zelfs in een tentoonstelling.

De schenking van het Laimböck-archief leidde tot een grote en zeer geslaagde expositie in het Pomphuis in het voorjaar van 2019.

Bij andere exposities is veelal ook materiaal aangeleverd uit het HVHB Archief.

De collectie prenten en overige kunst is geïnteriseerd en op orde gebracht, de schilderijen en tekeningen zijn bovendien professioneel getaxeerd. De audiovisuele materialen, bijvoorbeeld oude films, dia's, dvd's en cd's, zijn nagekeken, geïnteriseerd en geordend, evenals de landkaarten, plattegronden en bouwtekeningen.

Voor kostbare en kwetsbare materialen is zuurvrij papier aangeschaft, waardoor bewaarcondities verbeterd worden.

De complete inventaris wordt bijgehouden in een computerbestand. De eerste versies in gedrukte vorm van de Inventaris van de Collectie en van de Catalogus van de Boekenverzameling zijn aan Jaap Verschoor bij zijn afscheid als voorzitter in augustus 2019 aangeboden.

Met archieven van zusterverenigingen in de regio werd het contact verstevigd. Een bezoek aan het archief van Ons Bloemendaal met uitwisseling van ervaring bleek zeer nuttig.

Kennis over goed archiefbeheer en vooral de aanpak van digitalisering krijgen steeds meer aandacht. Een nieuw aangeschafte computer is daarbij behulpzaam.

Commissie Communicatie

Ook in 2019 zorgde de Commissie Communicatie ervoor dat de HVHB weer vele malen en op veel manieren zichtbaar en tastbaar was.

Op de Voorjaarsmarkt in Heemstede en de dag voor de nieuwe inwoners waren we met stand aanwezig. Voor de Voorjaarsmarkt op Binnenweg en Raadhuisstraat maakten we een fotoalbum over de winkeltjes op het Wilhelminaplein en in de Camplaan, gebaseerd op artikelen van Harry Opheikens.

In 2019 was het 100 jaar geleden dat vrouwen in Nederland kiesrecht kregen. Om het belang hiervan te onderstrepen en te vieren, riep de gemeente Heemstede een eenmalige emancipatieprijs in het leven. De HVHB leverde de naam ervoor aan: de Annie Klots Emancipatieprijs. Bij de uitreiking ervan op 10 december ging Marc de Bruijn in op de belangrijke vraag: wie was nou eigenlijk Annie Klots?

Verder werd er gedurende 2019 gewerkt aan de te organiseren activiteiten in het Adriaan Pauwjaar 2020 en voorbereidingen getroffen voor vernieuwing van onze website, die inmiddels tien jaar oud is en een likje verf behoeft.

Lokale en regionale pers

De wekelijkse rubriek 'Onbekend Heemstede' van Harry Opheikens in de Heemsteder werd voortgezet. Na de Raadhuisstraat kwam de Zandvoortselaan aan de beurt. Wist u dat eind 2019 zijn rubriek Toen en nu in De Heemsteder al meer dan 350 keer is verschenen?

Dankzij goede contacten met Haarlems Dagblad heeft deze krant een aantal malen aandacht besteed aan de activiteiten van de HVHB. Voorbeelden van artikelen in HD:

- Belvedere (inhoudelijk en n.a.v. het artikel in HH)
- IHP (scholenplan)
- Manpadslaangebied

- Erfgoedhuis (samen met andere clubs)
- Bas Timmermans

Ook via de huis-aan-huisbladen konden we onze mededelingen aan een breder publiek bekend maken. In het Bloemendaalse B-magazine verscheen een dubbelinterview met Ronald Huigen en Jaap Verschoor.

Dit alles organiseerden we in vier vergaderingen met een commissie van zo'n acht vrouwen en mannen, die in oktober hun jaarlijkse vrijwilligersetentje hadden en daar ter plekke al weer nieuwe afspraken maakten voor het nieuwe jaar, te beginnen met een nieuwjaarsborrel voor de immer actieve vrijwilligers van de HVHB.

Commissie Karakterbehoud

De commissie Karakterbehoud is in 2019 acht keer bijeen geweest. De commissie is gaandeweg het jaar gewijzigd van samenstelling: Kees Wierda heeft het voorzitterschap in juni, wegens persoonlijke omstandigheden, overgedragen aan René Janus. Hans Luiten heeft de commissie verlaten. Wij danken hem voor zijn inzet. Het overleg heeft vooral in het teken gestaan van de nota: "Karakters van Heemstede". De voormalige voorzitter Jaap Verschoor heeft op 21 november aan de hand van deze nota een goedbezochte lezing gegeven in het Pomphuis.

Een bloemlezing uit het overleg waar Karakterbehoud zich mee heeft beziggehouden:

- sloop en ontwikkeling van Glipperweg 66 t/m 72 naar: "Met een knipoog naar het verleden op weg naar een nieuw Heemsteeds Hofje".
- Mariënhoeve: "Een klooster wordt omgetoverd tot een toonaangevend Europees opleidingscentrum, met behoud van cultuurhistorische waarden"
- Bloemenhof: een toekomstig beeldbepalend zusje tegenover de 1e Aanleg
- Tramhuisje op de Glip, gevelstenen, kanonnetjes van Bronstee en meer....
- beleidsplan Groenendaal
- Integraal Huisvestingplan basisscholen (IHP), met als resultaat dat het aanvankelijke plan om de Bronsteemavo te slopen waarschijnlijk geen doorgang vindt
- Kennemerduin: de sloop van het zorgcentrum maakt ruimte vrij voor "zorgcentrum en sociale huurwoningen".
- monumentenlijst wederopbouwperiode 1940 -1965 Bennebroek
- gemeentelijke monumentenlijst Heemstede en Bennebroek
- Seinterrein.
- zusterkapel Hageveld, villa 't Clooster.
- buitenplaatsen en de nota Binnenduinrand
 - Voortzetting samenwerking met Stichting Manpadslaangebied met als doel het gebied zo groen mogelijk te houden. In februari meegewerkt aan de Stichting georganiseerde debatavond
 - De ontwikkelingen rond nieuwbouw op het zuidelijk deel van het terrein van de Hartekamp lagen in 2019 vrijwel stil, maar wel heeft de HVHB gesproken met vertegenwoordigers van de Hartekamp Groep om haar zienswijze te geven, die luidt dat beperkte bouw op de zuidstrook mogelijk moet zijn, mits passend bij het karakter en de uitstraling van deze buitenplaats.

Karakterbehoud zal alle lopende en komende ontwikkelingen in Bennebroek en Heemstede blijven volgen.

Contact met gemeenten

Op ambtelijk niveau werd contact onderhouden met ambtenaren van Heemstede en Bloemendaal, die zich met erfgoed en monumenten bezighouden. Waar nodig werden in commissievergaderingen Ruimte van de raad zienswijzen namens de HVHB gepresenteerd. Ook de agenda van de Welstandscommissie werd actief gevolgd en waar nodig schoven we aan bij de vergadering van Welstand.

Regionaal overleg historische verenigingen

In 2019 vond tweemaal een overleg plaats van vertegenwoordigers van de historische verenigingen in onze regio, plus de Erfgoedvereniging Heemschuit, commissie Noord-Holland. Bedoeling is samen op te trekken op gebied van cultureel erfgoed en om van elkaar ervaringen te leren. Gezamenlijk werden de politieke partijen in de Provinciale Staten benaderd om de instelling van een provinciaal erfgoedhuis als programmapunt voor het nieuwe college op te voeren. Dat werd gedaan tijdens een debatavond over erfgoed voorafgaand aan de Provinciale Statenverkiezingen en middels een brief aan de Statenleden en betreffende gedeputeerden. Dit erfgoedhuis zou moeten dienen als kenniscentrum voor vrijwilligersinstellingen die actief zijn op het gebied van cultureel erfgoed. Een weg van lange adem, maar eind 2019 leken de geluiden vanuit de provincie over dergelijke plannen licht positief. Een mogelijkheid zou kunnen zijn de taken van Mooi Noord-Holland, de provinciale adviesorganisatie op het gebied van landschap, stedenbouw, architectuur en cultuurhistorie, iets uit te breiden. Ook met Mooi Noord-Holland hebben de gezamenlijke verenigingen overleg.

Evenementencommissie: Open Monumentendag, excursies en lezingen

Onze activiteiten georganiseerd door de Evenementencommissie werden weer druk bezocht. We hebben zelfs mensen moeten teleurstellen omdat er teveel aanmeldingen waren.

In de loop van het jaar werden excursies georganiseerd naar de Algemene Begraafplaats in Heemstede, Park Vogelenzang in Bennebroek, een Vlaamse Wandeling in Haarlem. Verder werden lezingen georganiseerd over de Buitenplaatsen rond Huis te Manpad, de Bavo-kathedraal, Van den Eijnde en Karakterbehoud. . In Bloemendaal werd de HVHB betrokken bij de plannen voor het Lentefestival, locatie Bennebroek, waarvoor we goed bezochte rondleidingen bij het voormalig ziekenhuis Stichting Vogelenzang organiseerden.

Het Open Monumentenweekend, met als thema Plekken van Plezier, trok vele honderden bezoekers. De Hartekamp en Kom in mijn Tuin kregen de meeste bezoekers.

Redactiecommissie Heerlijkheden

In 2019 werden 4 nummers van het tijdschrift HeerlijkHeden geproduceerd. Een veelheid aan onderwerpen kwam aan de orde. Artikelen over Laimbock en de Belvedere kregen ruime aandacht in de pers. De Koffie met Heerlijkheden bijeenkomsten werden gecontinueerd en waren ook veelal snel volgeboekt.

Pomphuis

In 2019 heeft de HVHB meer dan in voorgaande jaren dankbaar gebruikgemaakt van het door de gemeente Heemstede ter beschikking gestelde Pomphuis. Niet alleen

heeft de vereniging het Pomphuis gebruikt voor haar commissie- en bestuursvergaderingen maar ook voor activiteiten ten behoeve van leden en niet-leden. In 2019 hebben in totaal 96 activiteiten en bijeenkomsten plaatsgevonden, dat naast het gebruik door de Archiefcommissie iedere woensdagmorgen.

Gepreciseerd naar categorieën vonden er voor de vereniging 7 bestuursvergaderingen en 13 commissievergaderingen plaats en 44 overleggen ter voorbereiding van activiteiten.

Aan openbare activiteiten werden er 4 lezingen georganiseerd, die door zo'n 100 personen werden bezocht, vonden er 6 bijeenkomsten in het kader van Koffie met HeerlijkHeden met ca. 160 bezoekers plaats en er waren 12 andere activiteiten.

In totaal vonden in 2019 meer dan 860 personen – leden en niet-leden - de weg naar het Pomphuis. Wat opviel was dat de bezoekers niet alleen enthousiast waren over de inhoud van het gebodene, maar ook regelmatig met elkaar in gesprek gingen over hun persoonlijke herinneringen, belevingen en ervaringen met betrekking tot het thema. Daaruit mag geconcludeerd worden dat de HVHB niet alleen op cultuurhistorisch gebied grote betekenis heeft, maar sociaal-maatschappelijk.

Ledenbijeenkomsten

Tijdens de **voorjaarsbijeenkomst** vond tevens de ALV plaats. René Janus, al actief binnen de commissie Karakterbehoud, werd benoemd als bestuurslid namens die commissie. Hij volgde Kees Wierda op, die om persoonlijke redenen vervroegd aftrad. Er werden twee rapporten gepresenteerd. Een rapport over de onze Lieve Vrouw Hemelvaartkerk, gemaakt door de architectuurhistorici Gerrit Vermeer en Gert van Kleef van de Stichting het Cuypersgenootschap. Deze stichting en de HVHB, ondersteund door Erfgoedvereniging Heemschut, hebben de gemeente Heemstede verzocht de OLV Hemelvaartkerk de status van gemeentelijk monument toe te kennen. En de Inventarisatie Religieus Erfgoed van Heemstede, gemaakt door Michel Bakker in opdracht van de HVHB en bedoeld om gemeentebestuur, erfgoedinstanties, plaatselijke kerkbesturen en het bisdom Haarlem op het belang van dit erfgoed te wijzen. Hillebrand de Lange presenteerde voorbeelden van kerken in Nederland die een nieuwe bestemming hebben gekregen.

Op de **najaarsbijeenkomst** zagen we een video van de Hageveldleerlingen Reiner van Theinen, David de Rooij, Ko van Rootselaar en Ryan Sohrabkhan. In het kader van de maatschappelijke stage van hun school vertelden zij iets over de historie van hun woonplaats Bennebroek aan de hand van drie objecten, de St Franciscusschool, het Oorlogsmonument en de Willinkschool.

Onze penningmeester Alexander Koopman werd met algemene stemmen benoemd voor een nieuwe bestuurstermijn van 4 jaar. Tevens werd de instelling van een Raad van Advies bekendgemaakt. Deze bestaat uit Jaap Verschoor als voorzitter, en als leden Bert Liefveld, Ad van der Zee en Marc de Bruijn.

Wim de Wagt werkt in opdracht van onze vereniging aan een inventarisatie van bijzondere en beeldbepalende panden in Bennebroek en Heemstede die gebouwd zijn tussen 1850 en 1940, de jongere bouwkunst. Hij presenteerde zijn bevindingen tot nu toe, waarbij hij ook inging op bijzonderheden over architecten, opdrachtgevers en historische achtergronden van sommige panden.

Erfgoedprijs 2019

Winnaar van de David Eliza van Lennep Erfgoedprijs werd in 2019 het team Groenbeheer van Hageveld. De speciale penning, gemaakt door de Heemstedse kunstenares Christine van der Velden, werd overhandigd aan Kees Stokman als vertegenwoordiger van het team Groenbeheer. Will Straathof, rector van Hageveld, nam de oorkonde in ontvangst. De andere genomineerden voor de Erfgoedprijs 2019 waren de gemeente Heemstede voor de herinrichting van het Wilhelminaplein, en het parochieteam en de gebouwencommissie van de OLV Hemelvaartkerk voor het onderhoud en instandhouding van deze kerk.

Tentoonstellingen

De HVHB en de Historische Vereniging Haarlem organiseerden in het ABC Architectuurcentrum Haarlem een tentoonstelling over de beeldhouwer Hendrik van den Eijnde. Naast lezingen en excursies werd een fietsrouteboekje geproduceerd dat al snel uitverkocht raakte.

In juni tot augustus 2019 was in ons Pomphuis de tentoonstelling over Laimböck, die door zo'n 426 personen is bezocht. Veel oud-werknemers bezochten de tentoonstelling en konden hier met elkaar herinneringen ophalen. Veel van deze bezoekers maakten gebruik om een persoonlijke boodschap in het presentieboek te schrijven. Meestal waren dat complimenten over de tentoonstelling.

In september en oktober was er een tentoonstelling van de Heemstedse Harmonie St. Michael, gewijd aan het 110-jarig bestaan, met ca. 180 bezoekers.

Herbouw Belvédère

In 2019 was de HVHB vertegenwoordigd in de commissie die moest beoordelen of de voor de nieuw te bouwen Belvédère in Groenendaal ingezonden voorstellen voldeden aan de vooraf opgestelde criteria. Deze commissie stond onder leiding van Mooi Noord-Holland, de provinciale adviesorganisatie op het gebied van landschap, stedenbouw, architectuur en cultuurhistorie.

Leden

De HVHB had per ultimo 2019 1275 leden. Bij activiteiten in het Pomphuis en tijdens de Voorjaarsmarkt op de Binnenweg kon een aantal nieuwe leden worden genoteerd.

Ten slotte

Binnen vereniging zijn zo'n 50 vrijwilligers actief die zich op velerlei gebieden inzetten voor de vereniging. Zonder hen zou de vereniging niet alle in dit verslag genoemde zaken kunnen realiseren. Het bestuur is hen hiervoor zeer erkentelijk.

Het bestuur van de HVHB